

Drie restauratiedossiers

In onze gemeente zijn op dit ogenblik drie restauratiedossiers actueel voor beschermde monumenten waarin hout veelvuldig aanwezig is.

Wij geven hieronder voor elk van de gebouwen een korte toelichting en een beknopte beschrijving en stand van zaken van de dossiers.

De houten vakwerkschuur van de Oude Pastorie

Langsheen de dorpsbeek –de Asbeek– staat de oude pastorie, gebouwd door pastoor Gillis Van Lokeren in 1626, een jaar na zijn aankomst te Opwijk, grotendeels met eigen geldmiddelen. De gemeente schonk een toelage van 800 gulden voor de bouw. De grond behoorde toe aan de kerk. Misschien was op deze plaats vroeger reeds een Curehuis gevestigd, dat wellicht behoorde bij het Borchtkerkje dat daar vermoedelijk in de onmiddellijke buurt, te midden van een blok oud kerkgoed (Kareelgelege, Clausweide,...), stond. In ieder geval, de bouw in 1626 van een nieuwe pastorie op die plaats, zo ver van de toen reeds bestaande huidige Sint-Pauluskerk is eerder ongewoon. Misschien zijn de twee wegeltjes die langs weerszijden van de plaats van de Borcht naar de oude pastorie lopen en de doodlopende straat (nu verdwenen) tussen de Kattestraat en de beek, de laatste resten van de wegen die naar het oude St.-Pauluskerkje bij de Borcht leidden. Na de bouw van de nieuwe pastorie in 1847 werd het goed verkocht, en gebruikt als boevenhuis.

het complex uit drie delen: het woonhuis zelf, een oostelijk schuurtje en een zuidelijk gelegen stal aangebouwd tegen het woonhuis. In de 18de eeuw (ca. 1765) werd het woonhuis grondig verbouwd. Het geheel van

het goed was vroeger omringd door een walgracht, waarvan de westkant gevormd werd door de Asbeek.

Het geheel van de Oude Pastorie -met schuur en tuin- staat op het gewestplan aangeduid als '*gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen*' (samen met het Hof ten Hemelrijk). In het gedeeltelijk herziene Bijzonder Plan van Aanleg (BPA) nr. 5 'Nanove' staat het geheel van het goed vermeld als '*Openbaar nut of gemeenschapsvoorzieningen*'.

Op voorstel van onze heemkundige vereniging (nov. 1991) werd de oude pastorie, met inbegrip van de bijgebouwen en de oorspronkelijk omgrachte tuin, omwille van de historische en architectuurhistorische waarde beschermd als monument met een ministerieel besluit van 23 maart 1998.

Het langsschuurtje langsheen de verbindingsweg tussen de weg nr. 79 en de huidige Oude-pastoriedreef -ontmanteld in 2002- bezat toen nog gedeeltelijk zijn oorspronkelijke vakwerkwanden met takken- en leemvulling – zie foto achteromslag.

De schuur klom vermoedelijk op tot de 17e eeuw (1626?). Zij staat aangeduid op de figuratieve afbeelding in het kaartboek 1725-'26, maar wordt daarentegen niet vermeld op het opmetingsplan van landmeter J.B. Peelman van 1786 en ook niet op de 19e eeuwse kadasterplannen. Misschien werd zij beschouwd als een 'tijdelijke' constructie, eventueel demonteerbaar, zoals dat met schuren wel meer het geval was. De schuur, vier traveeën groot, bezat nog een deels originele constructie in stijl- en regelwerk met uitstekende ankerbalken en lemen vullingen. Langs beide korte zijden bevond zich een inrijpoort met posten, latei en schoorbalken van hout, met ingekraste telmerken. Eén van de gebinten droeg het jaartal 1851.

De schuur maakt integraal deel uit van het geheel van het als monument beschermd goed van de oude pastorie.

De zorgwekkende toestand van dit erfgoeddeel werd door onze heemkundige vereniging vanaf maart 1999 aangekaart, zowel bij het Opwijkse gemeentebestuur (brief van 4 maart 1999) als bij de Afdeling Monumenten & Landschappen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De geldende regeling voor beschermde monumenten en landschappen verleent immers de burgemeester bevoegdheden om toezicht uit te oefenen over de beschermde goederen. Hij kan (en moet) zo nodig daadwerkelijk optreden. Bij het aansluitende overleg tussen het gemeentebestuur, de eigenaar en de Afdeling Monumenten & Landschappen werd uiteraard ook rekening gehouden met het aspect van de publieke veiligheid. Het verwaarloosde en gedeeltelijk bouwvallig schuurtje stond pal langs de weg die door het publiek gebruikt wordt.

Pas in het najaar 2001 greep het gemeentebestuur echt in, op basis van haar wettelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van beschermde monumenten en ook omdat ondertussen maatregelen om de openbare veiligheid te waarborgen noodzakelijk werden. De weg werd voor het publiek afgesloten in oktober 2001. Er werd overleg gepleegd met de diensten van Monumenten en Landschappen (Min. Vlaamse Gemeenschap). Uiteindelijk werd overeengekomen dat de gemeente de schuur en de grond waarop zij staat aankoopt, dat het bouwwerk grondig opgemeten, gefotografeerd en met zorg ontmanteld (afgebroken) wordt om het in een volgende fase opnieuw herop te bouwen. Op 26 oktober 2001 kreeg de gemeente de toelating van de eigenaar om de schuur af te breken. Op basis van een prijsofferte van 3 december 2001 kreeg de gespecialiseerde aannemer cv MEMIBO (Herselt)

*De schuur op 28 december 2001.
Vergelijk haar toestand met deze van de
foto op de achteromslag (1991).*

reeds een principiële bestelling op 14 januari 2002.

Op 25 april 2002 besliste de gemeenteraad tot uitvoering van ontmanteling- en demonteringswerken van de schuur. De Vlaamse Gemeenschap kwam tussenbeide in de kosten met een Onderhoudspremie voor het beschermd monument.

Op 15 mei 2002 werd een overeenkomst gesloten met architect Carl De Smedt.

De stedenbouwkundige vergunning voor de slopingswerken werd afgeleverd op 25 juni 2002.

De werken werden uitgevoerd door de toegewezen aannemer van 21 tot 26 juni 2002.

De gedemonteerde houten delen werden genummerd, er werden gedetailleerde plannen opgemaakt van de be-

staande toestand met nummering van de houten onderdelen, een fotoverslag en een videopname – zie een aantal van deze documenten op de tentoonstelling.

De herbruikbare bouwelementen werden, in afwachting van restauratie en heropbouw, opgeslagen onder een luifel ter plaatse.

De gemeente kocht ook in 2002 de schuur, met de grond waarop zij stond en de oppervlakte van de weg ervoor (86,96 m², overeenkomst 13 april, compromis van 13 april 2002, akte 10 december 2002).

Voorlopig zijn er nog geen concrete plannen om met de heropbouw te starten. Wij hopen dat het dossier niet op de lange baan wordt geschoven.

een gaaf bewaard en merkwaardig, gepolychromeerd Louis XV altaar, waarbij de onderbouw is versierd met eclectisch geïnspireerde trompe l'oeil van door zuiltjes geflankeerde rondboognissen."

De twee Grove dennen (*Pinus sylvestris*) vooraan op het driesje zijn niet mee beschermd met de rest.

Ook dit monument bezit heel wat merkwaardig 18de-eeuws houtwerk (ingangsdeur, geschilderd altaar,...).

De eerste stappen naar een restauratie van de kapel werden genomen door de eigenaar, de Kerkfabriek Sint-Paulus Opwijk, die op 27 juni 2001 beslist tot restauratie van de kapel mits betoelaging (beschermd monument) en administratieve begeleiding van de gemeen-

Sint-Rochuskapel

De St.-Rochuskapel of Kintskapel, gelegen in de Mazelstraat 50, eigendom van de kerkfabriek Sint-Paulus Opwijk, werd, op voorstel van onze heemkundige vereniging, samen met de drie lindebomen als monument beschermd omwille van hun historische en artistieke waarde met het ministerieel besluit van 10 maart 1998. Alle betrokken instanties gaven hieromtrent een gunstig advies. De gemeente Opwijk op 27 maart 1997, de provincie Vlaams-Brabant en de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen op 6 november 1997.

De historische waarde is als volgt verantwoord:

„oudste votiefkapel van Opwijk, in 1770 opgericht door de legendarische en schatrijke Juffrouw 't Kint naar aanleiding van de pestepidemie van 1667-1669."

De artistieke waarde wordt omschreven:

'te midden van lindebomen, op een wegenkruispunt ingeplante, 1770 gedateerde, laatbarokke weggapel met in- en uitgezwenkte volutengevel en classicerende toegang.

De één travee diepe binnenruimte met halfronde absis is verrijkt met

De beschermde De Sint-Rochuskapel of 't Kintskapel (Mazelstraat-'t Kintstraat), gebouwd in 1770 in opdracht van juffrouw Joanna Judoca 't Kint, is samen met de drie linden (achteraan) beschermd als monument bij M.B. van 10 maart 1998.

te.

Op 24 januari 2002 neemt de Opwijkse gemeenteraad een beslissing: restaureren van de kapel, administratieve ondersteuning en goedkeuring van een voorlopige raming. Dit alles onder voorbehoud van betoelaging door de Vlaamse Gemeenschap.

Op 23 januari 2003 dient de gemeenteraad haar vorige beslissing in te trekken en hecht haar goedkeuring aan een nieuw herstelling- en restauratieprogramma met een fors hogere raming.

Op 22 mei 2003 trekt de gemeenteraad haar beslissing van 23 januari 2003 in. Zij meent dat de Kerkfabriek zelf volledig dient in te staan voor de afhandeling van het restauratiedossier. De Kerkfabriek dient dus volgens de gemeente op te treden als bouwheer en dus zelf een ontwerper aan te duiden.

Uiteraard zijn in gans deze discussie ook de diensten Monumenten en Landschappen van de Vlaamse Gemeenschap betrokken. Veel draait rond procedures i.v.m. de betoelagingen (onderhoudspremie) en rond bepaalde restauratieopties.

De kerkfabriek Sint-Paulus Opwijk voorzag steeds de nodige kredieten in de begroting 2004 en opnieuw in de begroting 2005.

Als heemkundige vereniging, bezorgt voor de goede instandhouding van ons merkwaardig erfgoed, hopen wij uiteraard dat er zo spoedig mogelijk een doorbraak komt in het dossier teneinde het verder verval van de kapel (dat reeds duidelijk zichtbaar wordt!) te stoppen.

De Sint-Pieterskerk van Mazenzele

De kerk, gedeeltelijk het oudste bestaande bouwwerk van de gemeente Opwijk, werd door het ministerieel besluit van 16 november 1997 definitief als monument beschermd. Dit gebeurde opnieuw op basis van dezelfde adviezen als die van de pastorie van Opwijk.

Ook de St.-Pieterskerk van Mazenzele werd beschermd omwille van haar historische waarde:

'voormalige afhankelijkheid van de abdij van Affligem, waarvan de oorsprong alleszins teruggaat tot 1089, en in haar huidige vorm een typisch voorbeeld van een stilistisch heterogene, overwegend in witte kalkzandsteen opgetrokken kleine parochiekerk bestaande uit een ingebouwde vierkante westtoren in overgangsstijl (13de eeuw), een laat-gotisch driebeukig schip (eind 17de - begin 18de eeuw) met kruisribgewelf over de vier traveeën en een rechthoekig bak- en zandstenen koor (1ste kwart 18de eeuw), met karakteristieke neo-classicistische verbouwingen van 1835.'

Meer informatie over de Sint-Pieterskerk kan geraadpleegd worden op de websitepagina

www.heemkringopwijk.be/F/W-2000-Mazenzele.htm

Op de Opwijkse gemeenteraad van 4 juni 1998 werd een gunstig advies gegeven op een beslissing dd. 7 maart 1999 van de Raad van de Kerkfabriek Sint-Pieters-banden Mazenzele met het verzoek aan de gemeente om een beslissing te nemen m.b.t. de noodzakelijke restauratie van de Sint-Pieterskerk.

Hierbij werd duidelijk verwezen naar de mogelijkheid om hiervoor subsidies te bekomen vermits het gebouw een beschermd monument werd.

De gemeenteraad van 16 juni keurt een voorlopige kostprijsraming van de werken en erelonen goed en stelt de voorwaarden vast voor een overeenkomst met een aan te duiden ontwerper.

Het College van Burgemeester en Schepenen duidt op 23 juni 2000 de cvba Pajo Plan (Pepingen) aan als ontwerper voor de restauratie van de kerk. Later volgen toewijzingen voor diverse andere studieopdrachten aan gespecialiseerde bureaus (glasraam, veiligheidsscoördinator, diverse expertises,...).

Op de tentoonstelling ligt een bundel ter inzage dat cvba Pajo Plan reeds een twee-tal jaar afleverde aan de gemeente. Het betreft het eindrapport van het bouwhistorische & materiaal-technische

onderzoek met als bijlagen het verslag van het dendrochronologisch onderzoek (uitgevoerd door het Laboratoire de Dendrochronologie van de Université de Liège, dd. 5 februari 2003, en een uitgebreide fotosurvey (140 foto's). Dit eindrapport kwam tot stand met medewerking van A.M. Consult bvba (Sint-Niklaas).

Het dossier ligt nu enigszins stil omwille van een meningsverschil tussen de bouwheer (gemeente Opwijk) en de dienste Monumenten en Landschappen (Vlaamse Gemeenschap) i.v.m. de be-toelaging van bepaalde uitgevoerde studieopdrachten.

Hieronder brengen wij enkele uittreksels uit dit eindrapport met betrekking tot het houtgebruik in en aan de kerk.

Buitenschrijnwerk spitsboogventer West (20 ste eeuws) (Foto 13)

Meerledig (5 facetten) lancetvormig buitenschrijnwerk, uitgevoerd in witgeschilderd edelgrenenhout

(verfwerk synthetische dispersie).

Vulling met zgn. byzantijs dubbel gekleurd glas van recente datum.

Datering : eerste helft 20ste eeuw.

Buitenpoort Westportaal (Foto 9)

Naaldhouten beschotdeur met makelaar en vast bovendeel. Oorspronkelijk hang-en sluitwerk bewaard gebleven.

Het gekorniste deurkalf is oorspronkelijk anno 1835.

De oorspronkelijke makelaar is gaaf bewaard in het bovenlicht en deels aanzettend in de makelaar. Het origineel makelaarprofiel is voorzien van driekwartronde hoeken. Dit in tegenstelling tot de rest van de slagmakelaar die in de loop van de 20 ste eeuw vervangen werd door een makelaar met kwartronde hoekprofielen.

Het beschot werd recentelijk verschoend (nieuwe stukken ingezet) over een lengte van ca. 50 cm hoogte.

Interieurzijde oostgevel algemeen (FOTO 116)

Een grondige bestatiging werd uitgevoerd van het witstenen torenmassief - de oostelijke flank van de Westertoren - begrepen binnen de dakhelling van het schip.

Dit muurwerk is bouwhistorisch een scharnierzone vermits het de overgang vormt tussen de laatmiddeleeuwse 14de eeuwse Westertoren en het 17de schip en zijbeuken.

Centraal in het muurwerk is een laatmiddeleeuwse deurdoorbreking met beslagen beschotdeur te zien.

Bouwhistorisch van belang in deze Oostelijke torenflank is de aftekening van de laatmiddeleeuwse dakhelling van het voormalige 14de eeuwse bedehuis (één of meer-beukig ?).

Laatmiddeleeuwse deurdoorbreking van torenkamer naar schip (FOTO 108/116)

Bouwhistorisch van exemplarische waarde is een gaaf bewaarde laatmiddeleeuwse deurdoorbreking met inbegrip van een eikenhouten beslagen beschotdeur.

Laatmiddeleeuwse beslagen beschotdeur (ca. anno 1400 -1550)(FOTO 108/109)

Bouwhistorisch van bijzonder belang is een bewaard gebleven laatmiddeleeuwse beslagen beschotdeur binnen de hogervermelde deurdoorbreking.

Beschot frontzijde toren

Stelsel van 4 staande beschotpanelen, uitgevoerd in zomereiken, vernageld op een liggend beschot van 6 planken (zie beschotkeerzijde).

Onderaan werd een later toegevoegde opgeklampte plank opgebracht.

De staande voegen tussen elk van de planken (respectievelijk 20cm/ 27cm/27cm/27 cm) staan open.

Op 2 niveau's zijn de planken onderling vergaard met dubbel getoognagelde verbindingen met losse verdoken pennen (of deuvels). Diameter toognagels 15 mm.

De staande planken zijn op 3 niveau's beslagen met een oorspronkelijk smeedijzeren bandijzer van laatmiddeleeuwse origine.

Elk bandijzer is op ca. 7 punten vernageld met het beschot.

Het onderste en het bovenste bandijzer is omgevormd tot een gekrulde dook, ter op-hanging in een smeedijzeren duim in het dagkantmetselwerk.

In de rechter deurdagkant zit nog een bledvormige knipplaat.

Beschotkeerzijde schip

Het liggend beschot zijde schip bestaat uit zes planken van verschillende breedte (tussen 22 en 35 cm breedte).

1.6. ZOLDERVERDIEPING EN KAPCONSTRUCTIE SCHIP EN HOOG-KOOR (117 t/m 130)

1.6.0. Algemeen

De dakkapconstructie van de Sint-Pieterskerk te Mazenzele is een gaaf bewaarde historische spantconstructie zonder ingrijpende verbouwingen of constructieve transformaties.

Er werden geen ingrijpende restauratieve ingrepen waargenomen en evenmin zijn ernstige bouwkundige gebreken waargenomen.

De proeve tot bouwhistorische datering van het dakspantwerk wordt binnen deze studie uitgevoerd op drie niveau's:

1. De datering via bewaard gebleven inscripties
2. De dendochronologische bemonstering in het voorste schip (Université Libre de Liège) ZIE BIJLAGE
3. De constructieve en stilistische typologie

Uit de studie van het kerkinterieur is gebleken dat er een architecturale en stilistische overgang wordt waargenomen tussen de eerste traveeën van het schip, voorzien van spitsbogige opstandbogen, en vervolgens de rondbogige opstand van viering en hoogkoor. Beide kerkdelen werden anno 1653 volledig nieuw overwelfd met kruis-ribgewelven.

Algemeen kan worden opgemerkt dat in het constructieve opzet van de dakspantconstructies van schip en hoogkoor zich twee entiteiten aftekenen.

Enerzijds een Westelijk deel van 3 traveeën met 3 constructief zeer gave spanten, gedateerd middels inscriptie anno 1653, en anderzijds een Oostelijk deel van 3 traveeën (niet gedateerd) met minder zuivere constructies inclusief driezijdige koorsluiting.

Westelijke dakspanten (inscriptie anno 1653) (FOTO 117/117bis/117tet)

Het basisdakpant West omvat een jukkenspannt met twee schaargebintjucken met schuine stijlen, opgelegde jukdekbalken en een afgeschoorde makelaarconstructie met nokgording.

Constructief afwijkend in deze spanten is het ontbreken van een van borstwering tot borstwering verlopende en opgelegde basismoerbalk. Om de gebombeerde gemetselde gewelftoppen van de gewelven te kunnen ontwijken werd de basismoerbalk (zgn. trekbalk) gereduceerd tot een blokkeel.

Ter hoogte van de basis van de schuine spantpoten werd een afzonderlijke trekbalk van beperktere sectie vergaard tussen de spantpoten onderling.

Zolderborstwering en ontdubbelde muurplaten metstandvinkconstructie (FOTO 118/119)

Ter hoogte van de Westelijke dakspanten is het zolderborstweringsmetselwerk van het schip vervaardigd uit baksteenmetselwerk(handvormbaksteen), formaat 25 x 12,5 x 6 cm in kruisverband.

Het kalkzandvoegwerk is deels uitgeloozd.

Constructief bijzonder in het Westelijk spantwerk is de toepassing van een zgn. ontdubbelde muurplaat(elk 15x15 cm) met standvink.

Dit muurplaatprincipe is afkomstig uit de romaanse en laatromaanse dakkapbouw en is blijven doorleven tot in de 17^e eeuw.

Op regelmatige tussenafstand zijn de dubbele muurplaten voorzien van vertoognagelde tussenspalken.

Muurplaatdekbalken en pseudotrekkers (Foto 120)

Zoals reeds hoger vermeld bezit de Westelijke dakkapentiteit (3 traveeën) geen monolitische moer-of trekbalken.

Ter hoogte van de(ontdubbelde) muurplaten starten in elk juk aanzetten van trekbalken sectie 18 x18 cm. in plaats van continu door te lopen werden deze balken plots onderbroken ,even voorbij de gemetselde zolderborstwering.

Een weinig boven voormelde trekbalkaanzetten zijn beide schuine jukpoten met elkaar verbonden middels een zgn. pseudo-trekbalk (sectie 17 x 17 cm). De balken zijn met vertoognagelde pen- en gatvergaringen ingelaten in de basis van de schuine poten en werden bijkomend verzekerd met smeedijzeren genagelde beugels.

Basisjukken (FOTO 118)

De basisjukken van de Westelijke kapstructuren (5 ? spanten) zijn vervaardigd met zomereiken bekantrechte delen.

Schuine poten zijn ingeplant op de muurplaatdekbalken en onderling de jukdekbalk met dubbel vertoognagelde pen-en gatvergaringen.

De pootbasissen zijn niet gebombeerd en werden niet voorzien van een kleine knik.

Korbelen zijn van het niet gebombeerde type , in de jukpoot vergaard met driedubbel vertoognagelde pen-en gatvergaringen en onderin de jukdekbalk met dubbele dito vergaringen.

De korbelen zijn met een tand ingelaten in de jukhouten.

De jukdekbalken zijn fraai bekantrechte liggers (22 x 17 cm) die op de uiteinden afgeschuind werden (zonder slobgat!).

JAARSCHRIFT ANNO 1653 OP JUKDEKBALK NR 3 (WEST)(FOTO 117)

Een oorspronkelijk jaarschrift werd waargenomen op de Westelijke wang van jukdekbalk nr. 3 Het opschrift werd ingebracht middels een houtguts.

' **MESTER MERTEN DE SMEDTANNO 1653** '

Bovenjukken

De bovenjukken van de Westelijke kapstructuren zijn vervaardigd met bekantrechte zomereiken delen.

Schuine poten met dubbel vertoognagelde pen-en gatvergaringen ingeplant in respectievelijk de onderliggende en bovenliggende jukdekbalken.

De schuine poten van het bovenjuk zijn aan de basis voorzien van een geknikte verdikking.

Schuine hoekverstijvende korbelen van hetzelfde type als beschreven voor het basisjuk. De interspacie tussen de korbeelkoppen onderling is beperkt.

Nokgording

De nokgording van de Westelijke kap. wordt ter hoogte van elk juk opgevangen middels een koningstijl. Deze wordt in het vlak van het juk afgeschoord met twee schuine schoren terwijl hij in de gordingrichting opgeschoord wordt met twee schuine stijlen.

Langsverbanden met schuine schoren

De langsverstijving in de Westelijk kapentiteit wordt in elk kapvak verzekerd door 3 eiken langsverbanden. Ter hoogte van het basisjuk wordt het tweede hoogste langsverband met de spantpoten verbonden middels een schuine vertoognagelde schoor. De basisschoren zijn in elk vak duidelijk meer wijd uiteenlopend dan de bovenste schoren.

De onderste schuine schoren werden in de overgang naar de Oostelijke kapentiteit verstoord

Dakkepers

De meeste originele 17de eeuwse kepers zijn nog bewaard gebleven en bestaan uit onversneden eendelige elementen van muurplaat tot nokgording.

Daar waar muurplaatdelen verdwenen zijn monden de kepers koud uit op het bakstenen borstweringsmetselwerk.

Dakbeschot

Het bestaande dakbeschot is niet meer oorspronkelijk 17de eeuws en werd tussentijds vervangen door een grenenhouten beschot van beperkte deellengte.

Oostelijke dakspanten (FOTO 122 e.v.)

De oostelijke 3 dakspanten zijn grotendeels hetzelfde geconstrueerd als de Westelijke entiteiten, doch met volgende verschillen

1. De dakspanten zijn voorzien van moerbalken of trekkers die op de zolderborstweringen werden opgelegd (zonder slede). Deze trekkers zijn in het borstweringsmetselwerk verankerd met dubbele smeedijzeren ankers.

2. De nokgording bestaat niet uit een afgeschoorde nokgording maar uit een autonoom nokjukje, bestaande uit twee kleine halfhouts vergaarde krommers.
3. Het eikenhout van de Oostelijks spanten is duidelijk van mindere kwaliteit, met meer wieren, spinthout, knoesten en windbarsten. Het betreft snelgroeiend loofhout.
4. De muurplaten zijn enkelvoudig en de muurplaten zijn verdwenen in vak 4.
5. Het borstweringsmetselwerk (form. 22 x 11 x 5 cm) in vak 4 versmalt over ca. 1/3 van de muurdikte.
6. Er werden restanten waargenomen van een voormalige historische (17de eeuwse ?) leibedekking.
7. De langsgordingen zijn in de Oostelijke kapentiteit ont dubbeld middels rechte liplassen.

1.7. WESTELIJK TORENMASSIEF

1.7.1.14^{DE} EEUWSE GEWELFDE 'TORENZAAL' (huidig© 1e verdieping toren)

Uit de bouwhistorisch opname van de Westertoren blijkt dat deze algemeen beschouwd vroeg 14de eeuws van origine is.

In de oorspronkelijke middeleeuwse configuratie was er geen houten doksaal en doksaalroostering zoals heden en vormde het ingangsportaal één onverdeelde zaalruimte tot aan het eerste gemetselde kruisribgewelf van de Westertoren.

De Westwand met op niveau het spitsboogvormig Westvenster heeft tot op heden nog belangrijke partijen middeleeuws binnenparement en muurpleisterwerk bewaard. De torenkamer op de eerste verdieping werd aan een grondig onderzoek onderworpen.

Vooreerst dient opgemerkt dat de eerste torenkamer heden bereikbaar is via een doorbraak in de Zuidwestelijke hoek van het laatmiddeleeuwse bakstenen gewelf (14de eeuw) van de Westertoren.

Het is duidelijk dat deze doorbraak geen historische doorbreking is en een oorspronkelijke laatmiddeleeuwse toegang vervangt (mogelijks via flankerend traptorentje).

Belangrijke vaststelling in dit verband is de aanwezigheid van een dichtgemetselde korfbogige doorbreking in de Zuidwestelijke hoek van deze torenkamer (FOTO 114)

Vloerconstructie

Vloerroostering bestaat uit 1 centrale moerbalk (30 x 25 cm) en 2 gevelstrijkhouten (16x16 cm), uitgevoerd in zomereiken.

Gezien de moderne bekleding aan de onderzijde van het doksaal is het op dit ogenblik niet uit te maken of deze roosteringbalken voorzien zijn van sleutelstukken, vellingkanten en dgl (zoals trouwens voorkomt op de zolderingsbalklaag van de eerste torenkamer).

De vloer bestaat uit grenen delen XX ste eeuws ca. 18 cm breed.

Binnenparement

Het binnenparement is opgebouwd uit een volwaardig parement van lediaanse kalkzandsteen

Zolderingsbalklaag torenkamer

De zolderingsbalklaag is een oorspronkelijk 14de eeuwse constructief element van de Westertoren.

De balklaag bestaat uit een samenspel van moer- en kinderbalken en strijkhouten, alle uitgevoerd in een snelgroeiend zomereiken timmerhout.

De integrale balklaag is gepositioneerd op een stelsel van oorspronkelijke laatmiddeleeuwse kwartronde witstenen consoles.

Moerbalk van West naar Oost

Zomereiken bekantrechte moerbalk, opgelegd in het naakte binnenparement op eikenhouten sleden(hoogte 32 x 6 cm) en volledig ingekast in het metselwerk (zonder verankering in het buitenparement!).

Moerbalk van Zuid naar Noord met laatmiddeleeuwse gebiljoende balksleutel

De dragende hoofdmoerbalk bestaat uit een monolitische rechtbekante balk enerzijds (38 x 27 cm) en een voor het grootste deel ondergeschoven balksleutel. Het balksleutelprofiel is van het gekorniste type. Interessant decoratief element is de uitsnijding van een verllingkant op de hoeken van de balksleutel, eindigend in een biljoening.

Ter hoogte van de kop van de balksleutel is een smeedijzeren bindijzer aangebracht.

Het beloop van de balksleutel zelf is nog bijkomend verzekerd van 19de eeuwse smeedijzeren klemijzers.

Kinderbalken

De kinderbalken van deze torenbalklaag zijn grotendeels volledig verkeept opgelegd op de moer-en strijkbalken. De kinderbalken zijn van platte sectie en onregelmatig bekantrecht.

Vloerdelen

De vloerplanken van deze balklaag zijn grenenhouten delen met onregelmatige zaagsnede en wisselende sectie.

1.7.2. Klokkestoel

De klokkestoel van de Sint-Pieterskerk te Mazenzele bestaat uit 4 stuks eikenhouten standjukken, gebouwd op een rondom verlopende muurplaat.

De stijl-en regelwerkvakken werden verstijfd met Sint-Andrieskruisen.

Op talrijke kleine plaatsen werd de originele constructie hersteld en verschoend.

Bovendien werden verschillende historische houtvergaringen vervangen door moer- en boutvergaringen.

1.7.3. Torenspits

Het timmerwerk van de integrale torenspits werd vervangen na de verwoesting door de Duitsers anno 1914.
